

Винахід відноситься до конструкційних елементів захисту радіолокаційної апаратури від дії зовнішніх теплових випромінювань, вібрацій, підвищеної вологості і може бути використаний при експлуатації приладів в умовах металургійних, хімічних і аналогічних виробництв.

В даний час відомі захисні елементи для приладів радіолокації, наприклад, антенні обтічники, що виготовляються з радіопрозорих термостійких матеріалів з низьким коефіцієнтом термічного розширення. Ефективність захисту залежить від оптимальної відповідності електричних властивостей матеріалу і міцнісних характеристик конструктивного елемента, а також від однорідності матеріалу за об'ємом і збереження його властивостей в широкому діапазоні температур.

Відомі захисні радіопрозорі елементи, що виготовляються з кварцової кераміки [1, 2], що має діелектричну проникність $\varepsilon \leq 4,0$, міцність при вигині $\sigma \leq 70$ МПа, відкриту пористість $\geq 5\%$.

Недоліком даних захисних елементів є недостатня міцність і швидке зменшення в процесі експлуатації радіопрозорості у зв'язку з поглинанням через відкриту пористість вологи з навколишнього середовища.

Відомі захисні радіопрозорі елементи [3], що виготовляються з ситалів за скляною технологією, мають нульову пористість, підвищену міцність $\sigma \leq 120$ МПа, термостійкість 550°C при діелектричній проникності $\varepsilon \leq 4,0$.

Недоліком цих захисних елементів є неоднорідність їх електричних і механічних властивостей за об'ємом, яка обумовлена технологією виготовлення. Це не дозволяє забезпечити високу радіопрозорість і міцність в широкому діапазоні температур від -30 до $+600^\circ\text{C}$, характерному для металургійного або аналогічного виробництва.

Найближчими за технічною суттю і результатом, що досягається, є захисні радіопрозорі елементи [4], виготовлені із спеченого кристалічного матеріалу літійалюмосилікатного складу, які мають нульову відкриту пористість, підвищену діелектричну проникність і міцність при термостійкості до 1000°C . Недоліком відомих елементів є різка зміна міцності і радіопрозорості в області температур від -30°C до $+600^\circ\text{C}$.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення захисної пластини для радіолокаційної апаратури шляхом визначення її товщини відповідно до умови радіопрозорості на робочих частотах апаратури, з одного боку, і з умовою забезпечення необхідної міцності, з другого боку, крім того, матеріал пластини вибирають з класу склокристалічних матеріалів за такою сукупністю діелектричних, міцнісних, вологостійких та термостійких властивостей, які забезпечують захист апаратури в діапазоні температур від -30 до $+600^\circ\text{C}$.

Задача, що поставлена, вирішується таким чином, що захисна пластина для радіолокаційної апаратури, яка виконана із склокристалічного матеріалу, згідно винаходу, має товщину

$$d = n \frac{\lambda \cdot \alpha}{2\pi \sqrt{\varepsilon} \cdot \operatorname{tg} \delta},$$

де α - коефіцієнт радіопрозорості; λ - довжина електромагнітної хвилі; $\pi = 3,1415926$; ε , $\operatorname{tg} \delta$ - відповідно діелектрична проникність і тангенс кута діелектричних втрат матеріалу пластини; $n=1, 2, 3, \dots$, при цьому значення n вибирають в залежності від діаметру пластини D , щільності ρ і модуля пружності E її матеріалу так, щоб межа міцності при поперечному вигині пластини була більша за 150 МПа; матеріал пластини зберігає у температурному діапазоні від -30 до $+600^\circ\text{C}$ наступні фізико-механічні властивості: $\rho \leq 2,6 \text{ кг/м}^3$; $\varepsilon \leq 8,0$; $\operatorname{tg} \delta \leq 0,05$; $E \leq 100$ МПа.

Захисна пластина, що заявляється, забезпечує радіопрозорість не менше 90% і міцність на вигин не менше 150 МПа в діапазоні температур від -30 до $+600^\circ\text{C}$.

Висока радіопрозорість пластини у всьому діапазоні забезпечується тим, що пластина має товщину, кратну половині довжини електромагнітної хвилі в матеріалі пластини, який, крім того, має тангенс кута діелектричних втрат менше $0,05$.

Пластину зберігає свої захисні властивості під впливом високих та низьких температур тому, що вона виготовлена з склокристалічного матеріалу літійалюмосилікатного складу, який має нульову відкриту пористість, яка забезпечує низьке водопоглинання і низький коефіцієнт теплового розширення, що забезпечує її термостійкість. Такі властивості пластини забезпечені наявністю основної кристалічної фази β -сподумена, яка забезпечує також стабільність та однорідність діелектричних і міцнісних властивостей за об'ємом пластини.

Вибір меж, що задовольняються для фізичних та міцнісних характеристик матеріалів пластини, заснований на результатах експериментальних досліджень, які показали, що вихід за дозволені межі хоча б однієї з характеристик веде до погіршення захисних властивостей пластини або порушує технологічність її виготовлення.

Загальний вид пластини у двох проекціях наведено на фіг.1.

Пластину виготовляють литвом з ситалу літійалюмосилікатного складу, потім термообробляють з метою зміцнення, після чого торцеві поверхні пластини шліфують до отримання її розрахункової товщини, відповідної оптимальній радіопрозорості.

Готова пластина піддається випробуванням по ГОСТ 9553-74 для визначення її густини, по ГОСТ 2409-95 - для визначення водопоглинання та відкритої загальної пористості.

Приклад: захисна пластина, що виготовлена з ситалу, має радіопрозорість (процент проходження електромагнітних хвиль по потужності) при частоті $37,5$ ГГц:

для напівхвильової стінки ($d=1,44$ мм)	- 98%,
для хвильової стінки ($d=2,88$ мм)	- 95%,
для півтора хвильової стінки ($d=4,32$ мм)	- 93%,
для двох хвильової стінки ($d=5,76$ мм)	- 90%.

При цьому діелектрична проникність при частоті 10 ГГц - $7,75$, тангенс кута діелектричних втрат при частоті 10 ГГц - не більше $0,01$.

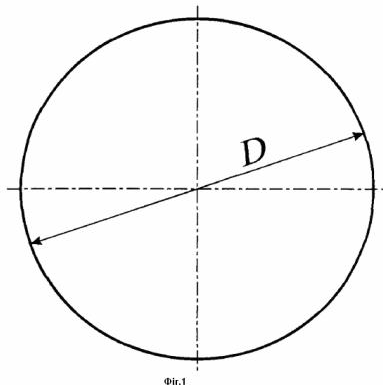
За розрахунковими даними і, враховуючи вимогу по ударним навантаженням, вибір був зроблений на користь пластини з двох хвильовою товщиною ($d=5,76$ мм). При цьому міцність на поперечний вигин склала 180 МПа.

Пластини з даними параметрами були випробувані у виробничих умовах. Результаті випробувань позитивні.

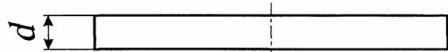
Таким чином, пластина, що заявляється, дозволяє експлуатувати радіолокаційну апаратуру в умовах екстремальних навантажень і забезпечує радіопрозорість більш 90% і міцність на вигин більше 150МПа у діапазоні температур від -30°C до $+600^{\circ}\text{C}$.

Джерела інформації:

1. Пивинский Ю.Е., Ромашин А.Г. Кварцевая керамика. - М.: Металлургия, 1974. - 249с.
2. А. с. СССР №606843 СО 4 В 35/14, 1978.
3. // Стекло и керамика. - 1991. - №9. - С.9.
4. Патент Российской Федерации №2170715 С 03 С 10/12, 2001.

Фиг.1

Фиг.2